

УДК 343.81

DOI 10.32755/sjcriminal.2022.01.053

Бруневич В. М.,

начальник центру спеціальної підготовки,
Територіально відокремлене відділення «Хмельницька філія Академії
Державної пенітенціарної служби», м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0003-2005-5685;

Ковальська П. Г.,

старший викладач центру спеціальної підготовки,
Територіально відокремлене відділення «Хмельницька філія Академії
Державної пенітенціарної служби», м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0003-0578-2630;

Кеменяш А. А.,

викладач центру спеціальної підготовки,
Територіально відокремлене відділення «Хмельницька філія Академії
Державної пенітенціарної служби», м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0002-5574-8353

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ В ГАЛУЗІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано систему та зміст основних міжнародних актів у галузі виконання покарань, їх співвідношення з національним законодавством, окреслено проблеми імплементації в національне законодавство та подальшу реалізацію на практиці. Окреслено періодизацію приєднання України до міжнародних актів у галузі виконання покарань. Визначено і систематизовано проблеми, які виникають у процесі реалізації міжнародних стандартів у галузі виконання покарань в Україні.

Ключові слова: виконання покарань, установа виконання покарань, засуджений, міжнародні стандарти, національне законодавство, імплементація.

Постановка проблеми. Національне кримінально-виконавче законодавство України, яке складається з Кримінально-виконавчого кодексу України, інших актів законодавства, чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана парламентом України, зорієнтоване на визначення принципів виконання кримінальних покарань, правового статусу засуджених, гарантій захисту їхніх прав, законних інтересів та обов'язків, порядку застосування до них заходів впливу з метою виправлення і профілактики асоціальної поведінки; функцій та порядку діяльності системи органів і установ виконання пока-

рань, нагляду й контролю за виконанням кримінальних покарань, участі громадськості в цьому процесі тощо.

В установах виконання покарань кримінально-виконавчої системи України, які контролюються українською владою (без установ, які територіально розміщені в АРК й окупованій частині Донецької та Луганської областей), станом на 01.01.2021 року утримувалося 49823 особи. За рік чисельність осіб у місцях несвободи зменшилась на 3040 осіб (2215), або на 5,75 % (-4,02 %) [1]. Тенденція незначного зменшення кількості порушників кримінально-правових заборон спостерігається з року на рік, попри це їхня кількість залишається суттєвою. Зазначене обумовлює обов'язковість урахування міжнародних стандартів поведження з ними, оскільки імплементація міжнародних стандартів з прав і свобод засуджених до позбавлення волі є державно-правовою діяльністю компетентних органів щодо втілення в національне законодавство за допомогою сукупності правових засобів тих положень, які передбачені нормами міжнародного права цієї категорії громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більше уваги у своїх наукових доробках учені присвячували міжнародно-правовим стандартам у галузі прав людини, що стало предметом наукового аналізу таких вітчизняних і зарубіжних учених, як М. Антонович, Ю. Білас, Ю. Грошевий, О. Лукашева, О. Музичук, П. Рабінович, О. Руднева, О. Тіунов, Л. Ульяшина, В. Філіппов та ін. Окрім того, не залишились поза увагою окремі аспекти закріплення в національному законодавстві України міжнародних стандартів поведження із засудженими. Аналізу цього питання присвячували праці такі науковці, як Є. Бараш, І. Василюк, М. Гуцуляк, О. Іваньков, С. Клименко, О. Лисодед, В. Львовчкін, О. Романюк, Н. Рябих, А. Степанюк, В. Човган, І. Яковець, М. Яцишин, однак вони не вирішують порушеної проблематики повною мірою, що актуалізує доцільність подальшого дослідження окресленої теми.

Формулювання мети. Мета статті полягає в аналізі й окресленні проблем, які виникають у процесі впровадження міжнародних стандартів поведження із засудженими в національне

законодавство України, та висловленні пропозицій щодо їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Важливим фактором реформування й розвитку національного кримінально-виконавчого законодавства з часів здобуття незалежності Україною донині стала дедалі активніша інтеграція нашої держави у світове співтовариство, оскільки Україна взяла на себе зобов'язання імплементувати в національне законодавство і практику загальновизнані міжнародні норми, які становлять юридичну основу діяльності світової спільноти, насамперед – положення щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Відповідно до Основного Закону нашої держави (ст. 9) чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [2].

Крім зазначеного, міжнародне співробітництво має юридичний прояв у рекомендаційних положеннях міжнародних актів. Їх також не варто ігнорувати, хоча реалізація таких положень у кожній державі пов'язана з її особливими соціально-економічними, політичними, національними, географічними та іншими умовами.

Ухвалені на міжнародному рівні норми, принципи й рекомендації у сфері виконання кримінальних покарань та діяльності кримінально-виконавчих установ і органів отримали найменування міжнародних стандартів поведінки із засудженими. У більш широкому значенні їх можна також називати міжнародними стандартами кримінально-виконавчої діяльності.

Значення міжнародних стандартів кримінально-виконавчої діяльності доволі багатоаспектне. У політичному вияві поява конкретних документів, норм, рекомендацій та принципів є результатом політичної діяльності та взаємодії суб'єктів міжнародного права. Будучи ухваленими, вони визначають з різним ступенем категоричності та обов'язковості важливі напрями внутрішньо-державної кримінальної та кримінально-виконавчої політики. Вступ України до Ради Європи 1995 року був обумовлений, крім іншого, її зобов'язанням вжити заходів зі скасування кримінального покарання у вигляді смертної кари.

Положення, що містяться в міжнародних стандартах кримінально-виконавчої діяльності, узагальнюють, акумулюють та доводять до відома законотворців і суб'єктів, які застосовують ухвалені норми права, світовий досвід, виконуючи важливу інформаційну функцію.

У цьому сенсі показовою є позиція ухвалених 2015 року Мінімальних стандартних правил ООН щодо поводження з ув'язненими (Правила Мандели): «Наступні правила... призначені лише для того, аби на основі загальноновизнаних досягнень сучасної думки... викласти те, що зазвичай вважається правильним з принципової та практичної точок зору у сфері поводження з ув'язненими та органами місць несвободи» [3].

З інформаційним тісно пов'язане й стимулююче значення міжнародно-правових актів у галузі кримінально-виконавчої діяльності. Зокрема як через сам факт їх існування, так і з огляду на відображені в цих актах способи, зразки, алгоритми розв'язання конкретних законодавчих і правозастосовних проблем. Серед цілей Європейських правил щодо застосування громадських санкцій та заходів стягнення (1992 р.) зазначено, що «їх застосування має спонукати до підтримання необхідної та бажаної рівноваги між необхідністю захисту суспільства..., з одного боку, і соціальної адаптації порушників закону – з іншого» [4].

Оскільки міжнародні стандарти кримінально-виконавчої діяльності ґрунтуються і на нормах міжнародного гуманітарного права, вони містять цілу низку юридичних гарантій дотримання загальноновизнаних прав людини.

Як приклад наведемо ст. 1 ухваленого 1988 року Генеральною Асамблеєю ООН «Зводу принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню будь-яким чином», де зазначено: «Усі особи, які підлягають затриманню або ув'язненню в будь-якій формі, мають право на гуманне ставлення та повагу до гідності, притаманній людині» [5]. Дотримуючись згаданого Зводу принципів, Мінімальні стандартні правила 2015 року прямо вказують, що вони «відображають ті мінімальні умови, які Організація Об'єднаних Націй вважає за прийнятні».

На здійснення значної кількості принципів, норм та рекомендацій, що становлять міжнародні стандарти кримінально-

виконавчої діяльності, суттєво впливає різноманітність правових систем країн, соціальні, політичні, економічні та географічні умови. Проте фактичний рівень, ступінь їх реалізації та, що найголовніше, дійсне прагнення до цього розцінюється міжнародною спільнотою як важливий критерій свого роду «цивілізованості» правової системи держави. Тут очевидною є оціночна роль багатьох міжнародних стандартів.

Поряд з цим міжнародно-правові стандарти виконують важливу координаційну функцію для кримінально-виконавчих систем різних країн. Доволі часто це прямо відображено в тому змісті, як, наприклад, у Преамбулі ухвалених 2010 року Радою Європи Правил про пробацію, де йдеться про «досягнення більшої єдності між державами, особливо за допомогою гармонізації законодавства з питань, що становлять спільний інтерес» [6].

У випадках, коли конкретні міжнародні акти (насамперед ратифіковані міжнародні договори) є актами прямої дії, очевидне їхнє безпосереднє правозастосовне значення, підтвердженням чого є ст. 15 Закону України «Про міжнародні договори України», в якій зазначено, що «чинні міжнародні договори України підлягають сумлінному дотриманню Україною відповідно до норм міжнародного права. Згідно з принципом сумлінного дотримання міжнародних договорів Україна виступає за те, щоб й інші сторони міжнародних договорів України неухильно виконували свої зобов'язання за цими договорами» [7].

В іншому випадку за відсутності їх прямої дії міжнародно-правові акти реалізуються опосередковано шляхом зміни поточного законодавства. І вони дуже важливі для правильного розуміння та тлумачення чинних норм.

Відсилання до відповідних міжнародних договорів демонструє й інтерпретаційну роль міжнародно-правових засад стандартів кримінально-виконавчої діяльності. Ознайомлення з ними, крім іншого, покликане сприяти формуванню громадянської позиції, розширенню кругозору та вдосконаленню професійної свідомості юристів і працівників кримінально-виконавчої системи та громадськості. Ухвалені 2006 року Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила (п. 77) встановлюють, що «при підборі нового персоналу адміністрація пенітенціарної установи мусить приділя-

ти підвищену увагу вимогам чесності, гуманності, володінню професійними навичками та особистої здатності до виконання складної роботи, яка від нього вимагатиметься» [8].

При цьому «курс підготовки всіх працівників має включати вивчення міжнародних і регіональних документів і норм у сфері прав людини» (п. 81.4). У цьому, безперечно, слід вбачати світоглядно-виховну роль міжнародних стандартів.

Зрештою, не можна нівелювати й наукове значення окреслених попередньо норм, принципів та рекомендацій. Багато таких міжнародних документів містять розділи чи окремі положення про стимулювання наукових розробок у відповідних галузях. Наприклад, згідно зі ст. 20.3 «Токійських правил», ухвалених 1990 року, «механізми проведення досліджень та збору інформації повинні включатися до системи кримінального правосуддя для збирання й аналізу даних і статистичних показників» [3]. З іншого боку, і самі міжнародні акти, а також проблеми їх реалізації все частіше стають предметом ґрунтовних наукових досліджень.

Класифікація зазначених міжнародних актів можлива за такими класифікаційними ознаками, як територіальний масштаб їхньої дії, ступінь спеціалізації, форми вираження, ступінь обов'язковості.

За територіальними масштабами дії виділяють загальносвітові й регіональні міжнародні стандарти. Перші – це насамперед документи, ухвалені Організацією Об'єднаних Націй (Генеральною Асамблеєю ООН), її органами (наприклад, Економічною та Соціальною Радою ООН) або під егідою ООН (Міжнародними конгресами щодо запобігання злочинності та поведження з правопорушниками тощо). Прикладами є Загальна декларація прав людини (1948 р.), Мінімальні стандартні правила ООН поведження з в'язнями 1930 р.

Регіональні міжнародні стандарти поширюють вплив на окремі регіони (континенти).

За рівнем загальності аналізовані міжнародні стандарти можна класифікувати на універсальні та спеціальні. Перші стосуються прав людини в цілому і лише в окремих частинах визначають особливе становище людини в системі виконання кримінального покарання. Наприклад, Конвенція ООН 1984 р.

проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання [9]. Друга група стандартів розрахована на відносини, які виникають у процесі виконання покарань (або для системи кримінальної юстиції загалом).

Окрім того, окремі міжнародні стандарти ухвалюють щодо окремих категорій засуджених, наприклад жінок, неповнолітніх, або стосовно певних професійних груп персоналу пенітенціарних установ (лікарі, посадові особи з охорони правопорядку тощо).

За формою їх юридичного вираження або джерелами походження міждержавні договори (конвенції) різняться від актів, ухвалених міжнародними урядовими чи неурядовими організаціями. До міжнародних урядових організацій можна віднести, наприклад, ООН та її робочі органи, до неурядових міжнародних організацій – «Amnesty International», «Penal Reform International» тощо.

Від джерела походження залежить юридична сила (ступінь обов'язковості) міжнародних стандартів. Міждержавні міжнародні договори (конвенції) є обов'язковими для держав, які їх підписали та в подальшому ратифікували.

Слід зазначити, що у сфері виконання кримінальних покарань в Україні кількість ратифікованих міжнародних договорів доволі невелика. Практично всі вони стосуються передачі засуджених іноземців для відбування покарання до країн їхнього громадянства (підданства). Це Страсбурзька конвенція Ради Європи 1983 р. про передачу засуджених осіб [10], а також двосторонні угоди України з іншими державами. У зв'язку з цим відсутність у ст. 50 Кримінально-виконавчого кодексу України («Місця відбування покарання у виді арешту») згадки про це не перешкоджає передачі засуджених-іноземців до держав-учасниць Конвенції 1983 р., а також за наявності відповідного двостороннього міжнародного договору.

Переважна частина офіційних міжнародних актів у сфері виконання покарань має рекомендаційний характер, що часто відображено в їхньому змісті. У Преамбулі Мінімальних правил 2015 р. підкреслюється їх «необов'язковий» характер. У п. 1.3 Токійських правил 1990 р. також зазначено, що вони «застосо-

вуються з урахуванням політичних, економічних та соціальних умов кожної країни, а також цілей та завдань її системи кримінального правосуддя» [3]. Також рекомендаційними є всі акти міжнародних неурядових організацій.

Проте рекомендаційний характер багатьох міжнародних стандартів зовсім не означає, що їх можна безпідставно ігнорувати. По-перше, у найбільш фундаментальних документах такого роду містяться положення, які відтворюють загальновизнані норми та принципи. Адже система міжнародних стандартів, що мають стосунок до виконання кримінальних покарань, доволі загальна. Багато актів, які містять такі стандарти, частково дублюються за змістом. Однак те, що частина їхніх положень повторюється, дає можливість надати їм більшої ваги шляхом перекресного посилення, тобто використовувати подібну статтю в одному документі як тлумачення більш загальної статті в іншому. Це особливо важливо, якщо окреме положення має обов'язкову силу в одному документі та не має його в іншому.

По-друге, ступінь виконання міжнародних стандартів і, що важливо, саме прагнення їх реалізації небезпідставно розцінюється як критерій «цивілізованості» кримінально-виконавчої системи щодо загальновизнаних норм та принципів міжнародного права. Тому в ч. 4 ст. 2 Кримінально-виконавчого кодексу України закріплено положення, що «кримінально-виконавче законодавство України складається з цього Кодексу, інших актів законодавства, а також чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [11].

Історія розвитку національної кримінально-виконавчої системи свідчить про діаметрально протилежне ставлення до відповідних міжнародних норм упродовж різного часу. Відомо, що такий важливий міжнародний документ, як Мінімальні стандартні правила поведінки з ув'язненими від 1955 р. у перші роки після їхнього ухвалення не розголошувався. У радянські часи були деякі застереження, що, незважаючи на існування окремих міжнародних актів, вітчизняне законодавство та практика його застосування пішли далеко вперед.

Інакша ситуація склалася після здобуття незалежності, коли акцент робили на недосконалості вітчизняної кримінально-

виконавчої системи у світлі міжнародних стандартів та розпочали процес адаптації національного законодавства до міжнародних «зразків».

Висновки. Отже, законодавчі зміни, які відбуваються у правовому полі України, зумовили наближення умов відбування покарання у вигляді позбавлення волі до міжнародних стандартів поведіння із засудженими. Запроваджені нововведення українського законодавства є прямим відображенням норм, принципів та рекомендацій міжнародних норм права, які все більше входять у практику діяльності установ та органів вітчизняної пенітенціарної системи. Однак мова йде не лише про формальне приведення національних норм і правил у відповідність до європейських стандартів у галузі прав людини, а й реалізацію, тобто дотримання цих прав і свобод, їх належної охорони та захисту, що, зокрема, потребує подальшого реформування вітчизняної пенітенціарної системи й організаційно-правового забезпечення діяльності її органів та установ з використанням сучасного міжнародного досвіду.

Практичне розв'язання проблеми застосування в пенітенціарній системі України міжнародних стандартів поведіння із засудженими передбачає вдосконалення таких сфер, як медичне обслуговування, освіта, ресоціалізація тощо. Отже, доцільно виокремити таке:

- запобігання забороненим способам поведіння із засудженими, що принижують їхню людську гідність;
- забезпечення законності діяльності персоналу установ і органів, що виконують покарання;
- приведення у відповідність умов утримання засуджених, забезпечення належного медичного обслуговування, загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених тощо;
- створення дієвої системи ресоціалізації й соціальної адаптації засуджених до позбавлення волі;
- розширення громадського контролю за дотриманням прав засуджених під час відбування кримінального покарання у вигляді позбавлення волі тощо.

Реалізація зазначеного сприятиме наближенню умов відбування покарання у вигляді позбавлення волі в Україні до відпо-

відних міжнародних стандартів поведіння із засудженими, покращить стан дотримання прав позбавлених волі осіб, а також посилить гарантії їх здійснення.

Список використаних джерел

1. Кримінально-виконавча система України у 2020 році. Статистичний огляд. URL: <https://ukrprison.org.ua/articles/1612352140#:~:text=%D0%A7%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B5%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%20%D0%B2%20%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85,%D1%80%D1%96%D0%BA%20%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%E2%80%93%207917%20%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1> (дата звернення: 20.05.2022).

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций в отношении обращения с заключенными (Правила Нельсона Манделлы): резолюция Генеральной Ассамблеи ООН 70/175 от 17.12.2015. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Nelson_Mandela_Rules-R-ebook.pdf (дата звернення: 20.05.2022).

4. Рекомендация № R (92) 16 Комитета министров государствам-членам о Европейских правилах по общим санкциям и мерам от 19 октября 1992 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_047#Text (дата звернення: 20.05.2022).

5. Резолюция 43/173 Генеральной Ассамблеи ООН Свод принципов защиты всех лиц, подвергаемых задержанию или заключению в какой бы то ни было форме от 9 декабря 1988 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_206#Text (дата звернення: 20.05.2022).

6. Рекомендация CM/Rec (2010) 1 Комитета министров державам-членам про Правила Рады Європи про пробацию від 20.01.2010 р. URL: <https://rm.coe.int/16806f4097> (дата звернення: 20.05.2022).

7. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#n21> (дата звернення: 20.05.2022).

8. Рекомендация № R (2006) 2 Комитета Министров держав-учасниць від 11.01.2006 р. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_032#Text (дата звернення: 25.05.2022).

9. Конвенція ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text (дата звернення: 20.05.2022).

10. Конвенція про передачу засуджених осіб. Страсбург, 21 березня 1983 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_025#Text (дата звернення: 19.05.2022).

11. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.

Brunevych V.,

Head of the Center of Special Education,
Territorially Separated Branch "Khmelnyskyi branch of the Academy
of the State Penitentiary Service", Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2005-5685;

Kovalska P.,

Senior Lecturer of the Center of Special Education,
Territorially Separated Branch "Khmelnyskyi branch of the Academy
of the State Penitentiary Service", Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0578-2630;

Kemeniash A.,

Lecturer of the Center of Special Education,
Territorially separated branch "Khmelnyskyi branch of the Academy
of the State Penitentiary Service", Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: 0000-0002-5574-8353

INTERNATIONAL STANDARDS IN THE FIELD OF PUNISHMENTS EXECUTING: PROBLEMS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The system and essence of main international acts in the field of punishments executing, their relationship with national law are analyzed in the article. The problems of implementation in national law and their further using in practice are outlined. It is determined that international cooperation finds legal expression in the recommendatory provisions of international acts, which should not be ignored, although the implementation of such provisions in each state is due to its special socio-economic, political, national, geographical and other conditions. It is determined that the significance of international standards of criminal enforcement is quite multifaceted. In political terms, the emergence of specific documents, norms, recommendations and principles is the result of political activity and interaction of subjects of international law. Being once adopted, they identify with varying degrees of categoricalness and obligatoriness important areas of state domestic criminal and criminal-executive policy. The introduced innovations of the Ukrainian

legislation are a direct reflection of the norms, principles and recommendations of international norms of law, which are increasingly included in the practice of institutions and bodies of the domestic penitentiary system. However, it is not just a matter of formally bringing national norms and rules in line with European human rights standards, but their implementation. This means respect for these rights and freedoms, their proper protection and defense, which, in particular, requires further reform of domestic penitentiary system and organizational and legal support for the activities of its bodies and institutions using modern international experience. The practical solution to the problem of application of international standards of convicts' treatment in the penitentiary system of Ukraine, in particular, involves the improvement of such areas as health care, education, socialization and more. The implementation of this will help bring the conditions of imprisonment in Ukraine closer to the relevant international standards of convicts' treatment, improve the observance of the rights of persons deprived of their liberty, as well as strengthen guarantees of their implementation.

Key words: punishments executing, penal institution, convict, international standards, national legislation, implementation.

References

1. Criminal-executive system of Ukraine. Statistical review, available at: <https://ukrprison.org.ua/articles/1612352140#:~:text=%D0%A7%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B5%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%20%D0%B2%20%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85,%D1%80%D1%96%D0%BA%20%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%E2%80%93%207917%20%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1> (accessed 20 May 2022).

2. Ukraine (1996), *Constitution of Ukraine*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.

3. United Nations Organization (2015), United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules): Resolution, the General Assembly, New York, available at: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Nelson_Mandela_Rules-R-ebook.pdf (accessed 20 May 2022).

4. Council of Europe (1992), *European Rules for the Application of Public Sanctions and Penalties*: Recommendations, the Committee of Ministers for the sake of Europe, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_047#Text (accessed 20 May 2022).

5. United Nations Organization (1988), *Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment*: Resolution, the General Assembly, New York, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_206#Text (accessed 20 May 2022).

6. Council of Europe (2010), *Council of Europe Rules on Probation*. Recommendations, the Committee of Ministers of the Council of Europe, available at: <https://rm.coe.int/16806f4097> (accessed 20 May 2022).

7. Ukraine (2004), *On international agreements of Ukraine*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#n21> (accessed 20 May 2022).

8. Council of Europe (2006), *European penitentiary (prison) rules: Recommendations*, Committee of Ministers of the States Parties, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_032#Text (accessed 20 May 2022).

9. United Nations Organization (2002), *Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*: Protocol, the General Assembly, New York, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text (accessed 20 May 2022).

10. Council of Europe (1983), *On the transfer of convicted persons*: Convention, Council of Europe, Strasbourg, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_025#Text (accessed 20 May 2022).

11. Ukraine (2012), *Criminal Executive Code of Ukraine*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.